

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 9/2025**

Het Hof verwerpt, behalve op één punt en onder voorbehoud van twee interpretaties, de beroepen tegen de wet die in een Centraal register voor rechterlijke beslissingen voorziet en die de wijze van bekendmaking van die beslissingen wijzigt

De Duitstalige Gemeenschap, ordes van advocaten en verschillende natuurlijke personen vorderen de gedeeltelijke vernietiging van de wet van 16 oktober 2022 die voorziet in de oprichting van een Centraal register voor rechterlijke beslissingen met een intern en een extern luik, en die de regels met betrekking tot de wijze van bekendmaking van die beslissingen wijzigt.

Het Hof verwerpt, onder voorbehoud van twee interpretaties, een groot deel van de kritieken van de verzoekende partijen. Het vernietigt evenwel de wet van 16 oktober 2022 in zoverre ze rechters toelaat om in een bepaald geval de bekendmaking van de gepseudonimiseerde rechterlijke beslissing te verbieden of te beslissen dat bepaalde onderdelen van de motivering moeten worden weggelaten, zonder in een alternatieve wijze van openbaarmaking van de rechterlijke beslissingen te voorzien die de controle door het publiek mogelijk maakt.

1. Context van de zaak

De wet van 16 oktober 2022 voorziet in de oprichting van een Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde met een intern en een extern luik. Het interne luik dient als authentieke bron voor de rechterlijke beslissingen, terwijl het externe luik de gepseudonimiseerde rechterlijke beslissingen bevat waartoe het publiek vrije toegang heeft. Daarnaast wijzigt de wet van 16 oktober 2022 de regels met betrekking tot de bekendmaking van de rechterlijke beslissingen.

De Duitstalige Gemeenschap, de Orde van Vlaamse balies, de « Ordre des barreaux francophones et germanophone » en verschillende natuurlijke personen hebben beroepen tot vernietiging ingesteld tegen die wet.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De (wijze van) bekendmaking van rechterlijke beslissingen (B.16-B.25)

Bepaalde verzoekende partijen werpen op dat de wet van 16 oktober 2022 een systeem van geheime rechtspraak instelt.

Het Hof merkt op dat een voorlezing van het integrale vonnis of arrest in openbare terechtzitting voldoet aan het vereiste van openbaarheid van rechterlijke beslissingen. Slechts indien uitsluitend het beschikkend gedeelte wordt voorgelezen of de uitspraak volledig schriftelijk is,

dient te worden voorzien in een aanvullende wijze van openbaarmaking van die rechterlijke beslissing die de controle van het publiek mogelijk maakt.

Het Hof wijst vervolgens erop dat het publiek op grond van de wet van 16 oktober 2022 vrije toegang heeft tot de in gepseudonimiseerde vorm bekendgemaakte rechterlijke beslissingen in het externe luik van het Centraal register. Het feit dat alleen een gepseudonimiseerde versie wordt bekendgemaakt, is volgens het Hof niet in strijd met het vereiste van openbaarheid van rechterlijke beslissingen. De wetgever heeft namelijk een billijk evenwicht gevonden tussen dat vereiste en de privacyrechten van de betrokken personen door grenzen te stellen aan de pseudonimisering. De pseudonimisering mag er niet toe leiden dat de rechterlijke beslissingen onleesbaar of onbegrijpelijk zouden worden, en de gegevens met betrekking tot de magistraten, de leden van de griffie en de advocaten worden in beginsel niet gepseudonimiseerd. Daarnaast laat de wet van 16 oktober 2022 de mogelijkheid onverlet voor eenieder om op de griffie van het gerecht uitgifte, afschrift of uittreksel te verzoeken van elke authentieke rechterlijke beslissing, waaraan zij gevolg kan geven binnen de grenzen van de wetgeving inzake bescherming van persoonsgegevens, mede rekening houdend met het recht van controle op de rechtspraak en het specifieke recht of belang dat de verzoeker aanvoert.

Het Hof oordeelt voorts dat de bepaling die het rechtscollege de keuze geeft om de rechterlijke beslissing ofwel integraal uit te spreken in openbare terechtzitting, ofwel ter beschikking te stellen van het publiek in de zittingszaal tot aan het einde van de zitting, wanneer de gepseudonimiseerde rechterlijke beslissing niet via het Centraal register kan worden bekendgemaakt, niet ongrondwettig is indien ze zo wordt geïnterpreteerd dat ze enkel toestaat dat de bekendmaking wordt uitgesteld totdat de technische onmogelijkheid is beëindigd. In ieder geval dient de bekendmaking plaats te vinden binnen een redelijke termijn.

Het is volgens het Hof daarentegen wel ongrondwettig dat de wet van 16 oktober 2022 de rechtscolleges toelaat om, in het geval de grondrechten van de betrokkenen onevenredig worden beperkt, de bekendmaking van de gepseudonimiseerde rechterlijke beslissing te verbieden of te beslissen dat bepaalde onderdelen van de motivering moeten worden weggelaten, zonder in een alternatieve wijze van openbaarmaking van de rechterlijke beslissingen te voorzien die de controle door het publiek mogelijk maakt. Het Hof merkt in dat verband op dat het ter beschikking stellen van de beslissing in de zittingszaal tot aan het einde van de zitting niet voldoet. Die vorm van openbaarheid waarborgt niet dat in alle omstandigheden daadwerkelijk kennis kan worden genomen van de motieven van de beslissing.

Het Hof vernietigt dan ook de wet van 16 oktober 2022 in zoverre ze niet in een aanvullende wijze van openbaarmaking van de rechterlijke beslissingen voorziet die de controle door het publiek mogelijk maakt. Voor het overige verwerpt het de kritiek, onder voorbehoud van de hoger vermelde interpretatie.

Bepaalde verzoekende partijen werpen daarnaast op dat de wet van 16 oktober 2022 rechtzoekenden onterecht verschillend behandelt naargelang zij zich laten bijstaan door een advocaat en naargelang die laatste in meer of mindere mate beschikt over een eigen rechtspraakdatabank.

Het Hof oordeelt dat die kritiek op het onjuiste uitgangspunt berust dat advocaten die door hun praktijk meer toegang hebben tot het interne luik van het Centraal register, over een voordeel beschikken ten opzichte van andere advocaten en de rechtzoekenden in het algemeen. Ten eerste is de toegang van een advocaat tot het interne luik (waarop die persoonlijke databank zou steunen) beperkt tot de individuele beslissingen waarin de advocaat heeft opgetreden. Ten

tweede is het verschil tussen de beslissingen in het interne luik en in het externe luik, ingevolge de pseudonimisering en de grenzen ervan, niet van dien aard dat de beslechte rechtspunten niet op dezelfde wijze tot uiting komen. **De kritiek is volgens het Hof dan ook ongegrond.**

2.2. De rol, organisatie en werking van het beheerscomité van het Centraal register (B.26-B.48.4)

Bepaalde verzoekende partijen voeren aan dat de wet van 16 oktober 2022 de advocaten discrimineert, doordat de vertegenwoordigers van de balies van de advocatuur, in tegenstelling tot de vertegenwoordigers van de magistratuur, slechts over een raadgevende stem beschikken en geen (onder)voorzitter kunnen worden van het beheerscomité.

Het Hof oordeelt dat dat verschil in behandeling redelijk verantwoord is. De wetgever mocht rekening houden met het gegeven dat, enerzijds, het Centraal register in overwegende mate moet dienen als werkinstrument voor de leden van de rechterlijke orde, en, anderzijds, het register moet dienen om de bekendmaking van de rechtspraak mogelijk te maken, hetgeen steeds een inherente taak van de rechtsprekende organen is geweest. De advocatuur heeft daarentegen vooral belang bij de werking van het externe luik van het Centraal register. Voor de advocaten heeft dat ook geen onevenredige gevolgen aangezien met raadgevende stem ook invloed kan worden uitgeoefend en een standpunt kenbaar kan worden gemaakt. **De kritiek is volgens het Hof ongegrond.**

Bepaalde verzoekende partijen bekritisieren voorts dat de rol van het beheerscomité, dat ingericht is bij de Federale Overheidsdienst Justitie, afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Het Hof oordeelt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de functionele onafhankelijkheid van de magistraten. Aan de eventuele vrees dat de uitvoerende macht de onafhankelijkheid van de rechtspraak in gevaar zou brengen, wordt tegemoetgekomen door de samenstelling van en het toebedeelde stemrecht binnen het beheerscomité, evenals de uitdrukkelijke taken van het beheerscomité zelf. Daarenboven wordt de authenticiteit van de in het register opgenomen rechterlijke beslissingen gewaarborgd door de ondertekening van de beslissing door de rechter(s) en de griffier. Bovendien zijn het enkel de leden van de rechterlijke orde van wie de opgenomen beslissingen uitgaan (vb. de rechter en de griffier) die de authentieke rechterlijke beslissingen nog kunnen aanvullen of verbeteren, en dit bovendien enkel binnen de grenzen van hun wettelijke opdrachten. **De kritiek is volgens het Hof dan ook ongegrond.**

2.3. De toegang tot de authentieke rechterlijke beslissingen (B.49-60.1)

Bepaalde verzoekende partijen bekritisieren dat advocaten niet dezelfde toegang hebben tot het interne luik als de magistraten, waaronder zij die behoren tot het openbaar ministerie, waardoor de wapengelijkheid in het gedrang komt.

Het Hof merkt op dat de authentieke rechterlijke beslissingen die opgenomen zijn in het interne luik persoonsgegevens bevatten. Bijgevolg moet de wetgever bij het regelen van de toegang niet alleen rekening houden met de wapengelijkheid, maar ook met de bescherming van die persoonsgegevens. Rekening houdende met de noodzaak om de toegang tot de persoonsgegevens te beperken tot het strikt noodzakelijke, maar ook met de wettelijke opdrachten van de rechterlijke orde, de voorwaarden die vervuld moeten zijn opdat een magistraat het interne luik mag raadplegen en de melding die moet gebeuren indien de opzoeking resultaat oplevert, is het bekritiseerde verschil in behandeling volgens het Hof redelijk verantwoord. **De kritiek is bijgevolg ongegrond.**

Bepaalde verzoekende partijen voeren voorts aan dat de toegang tot het Centraal register in hoofde van de korpsoversten en het College van hoven en rechtbanken de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in het gedrang brengt.

Het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht verzet zich volgens het Hof er niet tegen dat gerechtelijke overheden toegang hebben tot het Centraal register, voor zover die toegang is beperkt tot de met de wettelijke opdracht van de gerechtelijke overheden verband houdende doelstelling, namelijk het optimaliseren van de organisatie van de rechterlijke orde, om een efficiënter beheer, een betere beleidsondersteuning, een betere impactanalyse van wetwijzigingen en een betere toewijzing van de menselijke en logistieke middelen binnen de rechterlijke orde mogelijk te maken. Het Hof wijst erop dat de wetgever in dat verband uitdrukkelijk heeft bepaald dat de gegevensverwerking niet mag leiden tot het evalueren, analyseren, vergelijken of voorspellen van de werkelijke of veronderstelde professionele praktijken van magistraten. **Opdat niet wordt geraakt aan de uitoefening van de rechtsprekende functie in individuele zaken, moet volgens het Hof er wel van worden uitgegaan dat de toegang van de gerechtelijke overheden geen enkele rol of invloed kan hebben bij het aanwijzen, het benoemen of tuchtrechtelijk bestraffen van magistraten. Onder voorbehoud van die interpretatie, is de kritiek ongegrond.**

2.4. De verboden met betrekking tot het gebruik van de gegevens in het Centraal register (B.66-B.84)

Bepaalde verzoekende partijen bekritisieren het verbod op profilering en het verbod op het massief downloaden en de verwerking van een geheel van gegevens in het Centraal register, waarvan de overtredingen strafbaar zijn gesteld.

Het Hof stelt allereerst vast dat de wetgever alle essentiële aspecten van de strafbaarstelling heeft bepaald en dat de gehanteerde begrippen iedere persoon toelaten vooraf de gevolgen van zijn handelen in te schatten.

Vervolgens oordeelt het Hof dat die verboden legitieme doelstellingen nastreven die verband houden met de behoorlijke rechtsbedeling, en dat zij geschikt zijn om die doelstellingen te verwezenlijken. Zij kunnen er immers toe bijdragen dat het publieke vertrouwen in de actoren niet zonder meer in het gedrang kan worden gebracht en dat op voorzichtige wijze wordt omgegaan met technologische ontwikkelingen inzake gegevensverwerking.

Volgens het Hof is het profileringsverbod voorts tot het strikt noodzakelijke beperkt aangezien het enkel betrekking heeft op het hergebruik van identiteitsgegevens van de magistraten, de leden van de griffie en de advocaten. Teneinde de effectiviteit van dat profileringsverbod te waarborgen, vermocht de wetgever bovendien te oordelen dat het nodig is om de noodzakelijke, voorbereidende handelingen om tot een profilering te komen, met name het massief downloaden en de verwerking van een geheel van gegevens, eveneens te verbieden. Die verboden verhinderen immers niet dat het publiek en de advocaten kennis kunnen nemen van de individuele rechterlijke beslissingen. Daarenboven is het verbod op massief downloaden en de verwerking van een geheel van gegevens niet absoluut. De wetgever heeft in een uitzondering voorzien voor het massief downloaden en de verwerking van een geheel van gegevens met het oog op wetenschappelijke, historische doeleinden, of met het doeleinde om de leden van de rechterlijke orde te ondersteunen bij de uitoefening van hun wettelijke opdrachten. Het feit dat geen gelijkaardige uitzondering bestaat voor advocaten of voor de ondersteuning van de private sector is volgens het Hof ook redelijk verantwoord.

Tot slot oordeelt het Hof dat de mogelijke sanctionering van de miskenning van de verboden geen onevenredige gevolgen met zich meebrengt. De miskenning van de verboden wordt immers enkel bestraft met een geldboete. Daarbij beschikt de rechter over een ruime marge binnen de minimum- en maximumgeldboete om een aan de overtreding aangepaste straf op te leggen. **De kritiek is volgens het Hof bijgevolg ongegrond.**

3. Besluit

Het Hof vernietigt de artikelen 782*bis*, vijfde lid en 1109, § 2, vierde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij de wet van 16 oktober 2022 en gewijzigd bij de wet van 19 december 2023, in zoverre zij niet in een aanvullende wijze van openbaarmaking van de rechterlijke beslissingen voorzien die de controle door het publiek mogelijk maakt. Onder voorbehoud van de in punt 2.1 en 2.3 vermelde interpretaties, verwerpt het Hof de beroepen voor het overige.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via [LinkedIn](#)